

บทความวิจัย

เรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์
วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu đĩnh) ”

โดย

นางสาว จุฑารัตน์ พันม่วง

รหัสนักศึกษา 05600747

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความวิจัย

เรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์
วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu đĩnh) ”

โดย

นางสาว จุฑารัตน์ พันม่วง

รหัสนักศึกษา 05600747

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความวิจัย	“กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiếu đĩnh) ”
ผู้เขียน	นางสาวจุฑารัตน์ พันม่วง
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์จิตรนนท์ กลิ่นน้อย
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiếu đĩnh) ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนามและศึกษาวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศเวียดนามผ่านกลวิธีการแปลคำวัฒนธรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำวัฒนธรรมทางวัตถุจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiếu đĩnh) คำบรรยายภาษาเวียดนามจากเว็บไซต์ www.netflix.com จำนวน 15 ตอน พบคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุทั้งหมด 138 คำ พบว่ามีกลวิธีการแปล 8 กลวิธีเรียงตามความถี่จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้แก่ กลวิธีการแปลตรงตัว กลวิธีการแปลโดยใช้มากกว่าหนึ่งกลวิธี กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำ การแปลเป็นอย่างอื่น กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง กลวิธีการทับศัพท์และกลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง

ในการศึกษาวัฒนธรรมเวียดนามและไทยผ่านกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมพบว่าวัฒนธรรมไทยและเวียดนามมีทั้งเหมือนหรือคล้ายคลึงกันและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยวัฒนธรรมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันแสดงผ่านกลวิธีการแปล 3 วิธีได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว การแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ ส่วนวัฒนธรรมไทยและเวียดนามที่แตกต่างกันแสดงผ่านกลวิธีการแปล 5 วิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ การแปลเป็นอย่างอื่น การทับศัพท์และการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัย เรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu đĩnh)” เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์จิตรนันทกลินน้อย อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณพี่เยี่ยม เยี่ยมมยง ศรีชลัมภ์ ที่อนุเคราะห์ค่าใช้จ่ายสมาชิกเว็บไซต์ netflix เพื่อเก็บข้อมูลการศึกษาและสุดท้ายนี้ขอขอบคุณตัวเองที่อดทนเสมอมา ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

จุฑารัตน์ พันม่วง

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทนำ	
ที่มาและความสำคัญ	1-4
วัตถุประสงค์การศึกษา	4
สมมติฐานการศึกษา	4
ขอบเขตการศึกษา	4
วิธีดำเนินงานวิจัย	4-5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ทบทวนวรรณกรรม	5-11
ผลการศึกษา	
กลวิธีการแปลคำทางวัตถุ	11
วัฒนธรรมไทยและเวียดนามผ่านกลวิธีการแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุจากภาษาไทย เป็นภาษาเวียดนาม	24
สรุปผลการศึกษา	29-30
อภิปรายผลการศึกษา	30
บรรณานุกรม	31-33
ประวัติผู้เขียน	34

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ทฤษฎีการแปล	11
ตารางที่ 2 แสดงผลวัฒนธรรมที่เหมือนและแตกต่างของประเทศไทยและประเทศเวียดนาม	29

เรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์ วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu định) ”

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ละครเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สามารถให้เห็นเรื่องราวและวิถีชีวิตของผู้คนแต่ละภูมิภาค ในเนื้อหาของละครจึงมักปรากฏคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อละครไทยได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เริ่มมีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี และภาษาเวียดนาม เป็นต้น ในประเทศเวียดนามแปลละครไทยเป็นภาษาเวียดนามจำนวนมากทั้งละครปัจจุบันและละครย้อนยุค เช่น ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส

ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส เป็นละครรักอิงประวัติศาสตร์ ช่วงรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เนื้อเรื่องโดดเด่น สนุกสนาน ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างยุค มีเรื่องรักโรแมนติก ผสมผสานกับประวัติศาสตร์โดยเครื่องแต่งกายตัวละครออกแบบจากการค้นคว้าข้อมูลผ่านบันทึกต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จดหมายเหตุลาгуแบร์ ราชอาณาจักรสยาม พงศาวดาร ภาพเขียนจิตรกรรม สมุดข่อย สมุดไทย หรือแม้แต่ตู้พระธรรมเขียนลายทองเก็บหนังสือโบราณซึ่งออกแบบใหม่ทั้งหมดตั้งแต่สี ลายผ้า เครื่องประดับ ตามบุคลิกตัวละครและตามยศศักดิ์ ผู้หญิงใส่สไบ ใส่เครื่องทอง มีทั้งโจงกระเบน เสื้อคอตั้ง เสื้อแขนกระบอก รวมถึงการแต่งกายในวาระต่าง ๆ ก็แตกต่างออกไปแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของไทย

แม้ประเทศเวียดนามไม่ได้ซื้อขายลิขสิทธิ์ละครอย่างเป็นทางการและไม่มีการโฆษณาอย่างเต็มรูปแบบ แต่ละครไทยก็ได้รับความสนใจจากผู้ชมชาวเวียดนามจำนวนมาก อ้างอิงความคิดเห็นบางส่วนจากเพจเฟซบุ๊ก một phim thái (กลุ่มละครไทย) ซึ่งเป็นเพจเฟซบุ๊กของคนเวียดนามที่ชอบละครไทย ตัวอย่างเช่น

“tôi không có nghiên đầu chỉ là ăn không ngon ngủ không yên thôi” แปลว่า ฉันไม่ได้ติดละครนะ แค่กินไม่ได้นอนไม่หลับเท่านั้นเอง

“tôi không có nghiên chỉ là cứ ngày nào cũng mở vô xem bản thái rồi tới bản Vietsub” แปลว่า ฉันก็ได้ติดละครนะ แค่ไม่ว่าวันไหนฉันก็เปิดดู ตั้งแต่วันที่ยังไม่รู้ชื่อภาษาเวียดนามและดูอีกรอบในวันที่มีซับเวียดนาม (brightTODAY, 2561)

ละครเรื่องบุพเพสันนิวาส มีประเด็นทางวัฒนธรรมมากมายที่สะท้อนผ่านละคร เช่น ลำดับชั้นทางสังคม การศึกษา ระบบเงินตรา ศาสนาและความเชื่อ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร เป็นต้น จึงมีคำศัพท์ทางวัฒนธรรมปรากฏอยู่ในละครเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นปัญหาที่ผู้แปลมักประสบในการแปลละคร เนื่องจากประเทศเวียดนามมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกับประเทศไทย การหาคำที่มีความหมายตรงกันมาใช้ในการถ่ายทอดความหมายจึงเป็นไปได้ยาก

การถ่ายทอดสารจากวัฒนธรรมต้นฉบับไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งที่แตกต่างออกไปนั้น ผู้แปลอาจประสบปัญหาในการหาคำปลายทางมาเทียบเคียงคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในบทละครต้นฉบับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

กึ่งข่อยสีฟัน

Cọ làm sạch răng (เกาะ-หล่าม-แสก-ซัง)

กึ่งข่อยสีฟันเป็นคำที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นภูมิปัญญาของคนไทยสมัยโบราณซึ่งเป็นคำที่ไม่มีปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง กล่าวคือ Cọ (เกาะ) แปลว่า แปร่งใช้ขัด สี ฎุ làm sạch răng (หล่าม-แสก-ซัง) แปลว่า ทำให้ฟันสะอาด ผู้แปลอธิบายรายละเอียดให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างชัดเจนว่ากึ่งข่อยสีฟันคือแปร่งที่ใช้ขัดฟันให้สะอาด ผู้แปลจะวิเคราะห์องค์ประกอบและถอดความหมายจากคำที่พบในต้นฉบับมาอธิบายความในฉบับแปล โดยการเรียบเรียงคำ วลี หรือประโยคขึ้นมาแทนคำ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจวัตถุนั้นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : โถแป้ง

ฉบับแปล : Hốp phấn (โหบ-เฟิ่น)

โถแป้ง คือภาชนะ โดยมากทำด้วยดินเผา กระเบื้องเคลือบ หรือแก้ว ปากกว้าง มีฝาปิด เอาไว้ใส่แป้ง ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้คำว่า Hốp phấn (โหบ-เฟิ่น) กล่าวคือ Hốp (โหบ) แปลว่า ก่อตั้งที่มีลักษณะสี่เหลี่ยม ทำมาจากกระดาษหรือพลาสติก ผู้แปลใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางเทียบเคียง คำศัพท์เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงลักษณะสิ่งของตามวัฒนธรรมปลายทาง ส่วน phấn (เฟิ่น) แปลว่า แป้ง ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัว โดยสรุปการใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งวิธีช่วยให้ผู้แปลสื่อความหมายได้ครบถ้วนและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : ซ่องโสเภณีอยุธยา

ฉบับแปล : Nhà thổ Ayutthaya (หญ่า-โถ้-อะ-ยุต-ทะ-ยา)

ซ่องโสเภณี คือ สถานประกอบการที่ให้บริการการค้าประเวณี ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัวในคำว่า ซ่องโสเภณีเป็น Nhà thổ (หญ่า-โถ้) และ ใช้กลวิธีการทับศัพท์ในคำว่าอยุธยา เป็น Ayutthaya (อะ-ยุต-ทะ-ยา) ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : ขนมกวน

ฉบับแปล : dồ ngọt (โด้-หง้อด)

ขนมกวนคือขนมประเภทหนึ่งที่มาจากการกวนหรือคนให้เข้ากัน ทำจากแป้งข้าวเจ้าและแป้งข้าวเหนียว มีกะทิ น้ำตาล เป็นส่วนผสม ใช้กวนในกระทะทองเหลือง เมื่อกวนได้ที่พอข้นๆไม่เหลวจนเกินไป เทลงในถาดเกลี่ยให้เสมอกัน เวลากินก็ตัดแบ่งเป็นชิ้นสี่เหลี่ยม ผู้แปลใช้คำว่า *dò ngọt* (โด่-หรั่ง) แปลว่า ของหวาน กล่าวคือ *dò* (โด่) แปลว่า สิ่งของ *ngọt* (หรั่ง) แปลว่า หวาน โดยผู้แปลไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นของหวานชนิดใด

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : ปรากฏ

ฉบับแปล : *tháp* (탑)

ปรากฏ คือ สิ่งก่อสร้างที่มียอดสูงขึ้นไป รูปทรงคล้ายฝักข้าวโพด และมีเครื่องประดับส่วนยอด ผู้แปลเลือกใช้คำที่มีในวัฒนธรรมปลายทางว่า *tháp* (탑) แปลว่า หอคอยที่มีรูปร่างสูง เช่น *Tháp rùa* (탑-สัว) เป็นหอคอยขนาดเล็กกลางทะเลสาบ *Hoàn Kiếm* (ฮว่าน-เกี่ยม) ในใจกลางกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม *Tháp Chàm* (탑-จ่าม) เป็นนครแห่งหนึ่งในประเทศเวียดนามและเป็นเมืองหลักของจังหวัดนินญ่วน แม้จะมีลักษณะร่วมกันแต่รูปแบบศิลปะที่แต่ละวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลมีความแตกต่างกันไปตามพื้นที่

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้แปลไม่สามารถแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนามโดยใช้กลวิธีการแปลตรงตัวได้ เนื่องจากปัญหาวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล ทำให้ผู้แปลต้องใช้กลวิธีการแปลที่หลากหลาย เช่น การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายธรรมดากว่าคำในต้นฉบับ การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย และการใช้คำยืม เป็นต้น ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ทำให้ผู้แปลสามารถถ่ายทอดความหมายของคำทางวัฒนธรรมจากภาษาต้นฉบับไปสู่ภาษาฉบับแปลได้ใกล้เคียงมากที่สุด ส่งผลให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้มากขึ้น

จากการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมพบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมทั้งการแปลคำทางวัฒนธรรมในนวนิยาย เช่น การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง *memoirs of geisha* ของ Arthur Golden เขียนโดย พรณี ภาระโกชน์ (2555) กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง *จัน ดารา* โดย วราพัชร ชาลิกุล (2560) กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาเวียดนามเป็นภาษาไทย ในนวนิยายแปลเรื่อง *ขอตัวหนึ่งใบ* กลับไปสู่วัยเด็ก และปิดตา เปิดหน้าต่างและศึกษาวัฒนธรรมเวียดนามและไทยผ่านกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมโดย โตน บูง ทู เหื่อง (2560) กลวิธีการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง “*ครูบ้านนอก*” โดย คำหมาน คนไค เขียนโดย อธิศา งามศรี (2560) แต่ยังไม่มีการศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมและศึกษาความเหมือนและแตกต่างของวัฒนธรรมผ่าน

กลวิธีการแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์ยุค ซึ่งเป็นประเภทละครที่มีคำศัพท์วัฒนธรรมที่น่าสนใจ อีกทั้งสภาพสังคม สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของประเทศไทยกับประเทศเวียดนามในช่วงเวลาที่เป็นฉากหลังของละครมีความแตกต่างกันมาก จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกกลวิธีการแปล ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม เพื่อให้ทราบถึงกลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมและทราบถึงความเหมือนและแตกต่างของวัฒนธรรมตลอดจนเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในละครโทรทัศน์ยุคต่อไป

2. จุดประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศเวียดนามผ่านกลวิธีการแปลคำวัฒนธรรม

3. สมมติฐาน

1. กลวิธีที่ผู้แปลเลือกใช้ในการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุมากที่สุดได้แก่ กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำโดยสังเขป
2. การเลือกกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมและสังคมของประเทศเวียดนามและประเทศไทย

4. ขอบเขตของงานวิจัย

1. ในการศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมนี้ผู้วิจัยศึกษาจากละครเรื่อง บุพเพสันนิวาส คำบรรยายภาษาเวียดนามจากเว็บไซต์ www.netflix.com
2. ผู้วิจัยจะศึกษาคำศัพท์วัฒนธรรมเฉพาะที่อ้างอิงวัตถุในละครเรื่องบุพเพสันนิวาสเท่านั้น

5. วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษากวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในละครเรื่องบุพเพสันนิวาสจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนามผู้วิจัยจะดำเนินงานวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล กลวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา
2. รวบรวมคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาสต้นฉบับภาษาไทยและคำแปลของคำศัพท์ทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นภาษาเวียดนามในละครเรื่องเดียวกัน ตอนเดียวกันและประโยคเดียวกัน

3. วิเคราะห์กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมและจัดกลุ่มกลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่ได้เก็บข้อมูลไว้

การวิเคราะห์การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยและภาษาเวียดนาม ผู้วิจัยอาศัยความเป็นเจ้าของภาษาไทยประกอบกับการค้นหาความหมายคำในพจนานุกรมและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกสารและสื่อออนไลน์เพื่อให้ได้ข้อมูลความหมายที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมากที่สุด

4. สรุปและอภิปรายผล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกลวิธีที่ใช้ในการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุที่ใช้ในการแปลละครโทรทัศน์ เรื่องบุพเพสันนิวาส
2. ทำให้ทราบความเหมือนและแตกต่างของวัฒนธรรมในประเทศไทยและประเทศเวียดนาม อันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุจากภาษาไทยสู่ภาษาเวียดนามให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาการแปลต่อไป

7. ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่นำเสนอแนวคิดด้านการแปลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและกลวิธีในการแปล ดังนี้

7.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรม

คำทางวัฒนธรรม เป็นคำหรือกลุ่มคำที่แสดงลักษณะเฉพาะของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งหรือแสดงระบบความคิดและค่านิยมที่คนในสังคมมีร่วมกัน โดยคำทางวัฒนธรรมสามารถจัดแบ่งประเภทตามแนวคิดของ ยูจีน ไนดา (Nida, 1964 อ้างถึงใน ฉินนันท ัตถุรนาวิทย์, 2557: 17) เป็น 5 ประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมทางสภาพแวดล้อม (ecology culture) หมายถึง ความแตกต่างทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ เช่น ภูมิประเทศหรือภูมิอากาศ พืชพันธุ์และสัตว์ต่าง ๆ ความแตกต่างนี้ทำให้แต่ละชาติมีคำที่ใช้เรียกสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป
- 2) วัฒนธรรมทางวัตถุ (material culture) หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้หรือวัตถุต่าง ๆ ที่มีมนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ อาหารการกิน เครื่องแต่งกาย รวมไปถึงสถาปัตยกรรมต่าง ๆ
- 3) วัฒนธรรมทางสังคม (social culture) หมายถึง วิธีการปฏิบัติตัวของคนในสังคม ค่านิยม ความเชื่อ แบบแผนในการดำเนินชีวิตและมารยาทต่าง ๆ เช่น การทักทาย รวมไปถึงพิธีกรรมและการละเล่น ต่าง ๆ ด้วย

- 4) วัฒนธรรมทางศาสนา (religious culture) หมายถึง เรื่องความเชื่อทางศาสนาต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดประเพณีและขนบธรรมเนียมต่าง ๆ และเป็นรากฐานทางความคิดของคนในสังคมนั้น ๆ
- 5) วัฒนธรรมทางภาษา (Linguistic culture) หมายถึง ระบบภาษาและการใช้ภาษาในสังคมนั้น ๆ ซึ่งมีระบบโครงสร้าง หน่วยคำ และการใช้แตกต่างกัน

Newmark (1988 อ้างถึงในอริสา งามศรี, 2560: 15-16) แบ่งประเภทคำทางวัฒนธรรมไว้ 5 ประเภทดังนี้

- 1) คำวัฒนธรรมทางสิ่งแวดล้อม (Ecology culture) หมายถึง คำที่มีองค์ประกอบทางด้านภูมิศาสตร์เป็นตัวจำแนกคำทางวัฒนธรรม เช่น สิ่งมีชีวิตและพืชที่มีเฉพาะถิ่น ชื่อเฉพาะเหล่านี้จะเป็นที่รู้จักหรือไม่ขึ้นอยู่กับประเทศและขึ้นอยู่กับว่าคำหรือชื่อเฉพาะดังกล่าวมีความเฉพาะเจาะจงมากแค่ไหน กล่าวคือหากคำเฉพาะดังกล่าวนี้มีความสำคัญทางเศรษฐกิจคำเหล่านั้นก็มีความเป็นไปได้ที่จะได้รับการ “ถ่ายทอด” ไปยังภาษาปลายทางมากขึ้น
- 2) คำวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) ประกอบด้วย เครื่องแต่งกาย อาหาร ยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น เช่น กีโมโนของญี่ปุ่น สำหรับของประเทศอินเดีย คำวัฒนธรรมทางวัตถุเหล่านี้มีความหมายเฉพาะถึงเครื่องแต่งกายของญี่ปุ่นและอินเดียซึ่งไม่เหมือนเครื่องแต่งกายในประเทศอื่น
- 3) คำวัฒนธรรมทางสังคม (Social culture) เช่น อาชีพ กีฬา ชั้นชั้นทางสังคม โดยนักแปลต้องระบุให้ได้ว่าคำทางวัฒนธรรมที่พบนั้นมีความหมายทางตรงหรือทางอ้อม เช่น การเรียกชื่อกลุ่มคนต่างๆ ที่แฝงไว้ด้วยความหมายอื่นนอกจากความหมายตรงตัว เช่น “the working class” สำหรับสังคมยุโรปแล้วมีความหมายทางการเมืองแฝงอยู่ เป็นต้น
- 4) คำวัฒนธรรมทางองค์กรทางสังคม (Social Organization) หมายความว่าคำที่เกี่ยวข้องกับองค์กรด้านการเมือง ศาสนา ชื่อเรียกขององค์กรต่าง ๆ หรือชื่อตำแหน่งในองค์กร ชื่อเฉพาะเหล่านี้มักไม่มีคำแปล แต่นิยมใช้การถ่ายเสียงเป็นภาษาปลายทาง หากเป็นชื่อที่ผู้อ่านภาษาปลายทางไม่คุ้นเคยนักแปลควรให้ความหมายแก่ผู้อ่านฉบับแปลด้วยเพื่อความเข้าใจ เช่น Riksdag (ชื่อเรียกรัฐสภาของประเทศสวีเดน) เป็นต้น
- 5) คำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับท่าทางและลักษณะนิสัย (Gestures and habits) กริยาท่าทางบางอย่างสื่อความหมายเฉพาะตามธรรมเนียมและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ ซึ่งอาจมีความหมายต่างไปเมื่ออยู่ในบริบทภาษาปลายทาง ดังนั้นนักแปลควรรู้ความหมายแฝงของท่าทางนั้น ๆ และอธิบายให้ผู้อ่านบทแปลเข้าใจด้วย โดยเฉพาะในกรณีที่ทำทางเดียวกันนี้สื่อความหมายต่างออกไป เช่น การทักทาย คนไทยไหว้ ตะวันตกหอมแก้ม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปประเภทของคำทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้ทั้งหมด 5 ประเภท ได้แก่ คำวัฒนธรรมทางสภาพแวดล้อม คำวัฒนธรรมทางวัตถุ คำวัฒนธรรมทางสังคม คำวัฒนธรรมทางศาสนาและคำวัฒนธรรมทางภาษา ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะศึกษาคำวัฒนธรรมทางวัตถุโดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ประเภทย่อย ดังนี้

- 1) เครื่องแต่งกาย เช่น สไบ สังกวาล
- 2) อาหาร เช่น ผัดเผ็ด ทองหยิบ ทองหยอด
- 3) ยานพาหนะ เช่น เรือสำเภา แพ
- 4) สิ่งก่อสร้าง สถานที่ เช่น ป้อมปราการ พระที่นั่ง
- 5) เครื่องใช้ เช่น หีบ โอง

สำหรับกลวิธีการแปล เมื่อมีความแตกต่างทางด้านสภาพภูมิศาสตร์ ขนบประเพณี ปรัชญา ความเชื่อ วิถีชีวิต และอื่น ๆ อันเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรม การหาคำที่มีความหมายตรงกัน ระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปล จึงเป็นกระบวนการที่ยากและซับซ้อน เมื่อผู้เขียนกับผู้แปลอยู่คนละ วัฒนธรรมกัน สัตยวี สายบัว (2538 : 75-82) กล่าวว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและมุมมองของ สังคมผ่านภาษาเพื่อสื่อความหมายจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่วัฒนธรรมหนึ่ง อาจต้องมีการปรับบทแปลให้ สามารถถ่ายทอดความหมายได้ใกล้เคียงมากที่สุด สัตยวีเสนอกลวิธีปรับบทแปลในระดับคำซึ่งมี 5 วิธี ได้แก่

- 1) การเติมคำอธิบาย เช่น Chipmunk แปลว่า ตัวชิบมังก์
- 2) การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เช่น igloo แปลว่า กระท่อมที่สร้างด้วยน้ำแข็ง
- 3) การใช้คำที่อ้างอิงถึงความหมายที่กว้างขึ้นแทนคำที่อ้างอิงถึงสิ่งเฉพาะกว่า เช่น ลายพุ่มข้าว บิณฑ์ แปลว่า A special Thai design
- 4) การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ เช่น พอได้ข่าว แปลว่า Having heard the news
- 5) การตัดคำหรือสำนวนที่ไม่มีในภาษาอีกวัฒนธรรมหนึ่งและไม่ใช้ความหมายที่สำคัญมากนัก

นิวมาร์ค (Newmark, 1988 อ้างถึงในอิศรา งามศรี, 2560: 15-16) เสนอกลวิธีการแปลคำทาง วัฒนธรรมไว้ 12 วิธีด้วยกันดังนี้

- 1) การใช้คำยืม (Transference)
- 2) การเทียบเคียงทางวัฒนธรรม (Cultural equivalent)
- 3) การใช้คำที่เป็นกลาง (Neutralization)
- 4) การแปลตรงตัว (Literal translation)
- 5) การทำเครื่องหมาย (Label)
- 6) การทำให้เป็นธรรมชาติ (Naturalisation)
- 7) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential analysis)
- 8) การละ (Deletion)
- 9) การใช้ 2 กลวิธีร่วมกัน (Couplet)
- 10) การใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ (Accepted standard translation)
- 11) การถอดความ การให้คำอธิบายและการใส่หมายเหตุ (Paraphrase, gloss, notes)
- 12) การใช้คำลักษณะนาม (Classifier)

โมนา เบเคอร์ (baker, 1992: 17-42 อ้างถึงใน ศศิ เอาทารยกุล, 2557: 9) กล่าวว่า ข้อความที่มีความหมายเฉพาะทางวัฒนธรรมเป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการแปล เพราะไม่สามารถหาคำเทียบเคียงที่มีความหมายตรงตามต้นฉบับได้ กลวิธีที่นักแปลมืออาชีพใช้แก้ปัญหาชนิดนี้

- 1) การใช้คำทั่วไปที่มีความหมายธรรมดากว่าคำในต้นฉบับ Translation by a more general word (superordinate)
- 2) การใช้คำที่เป็นกลางกว่า Translation by a more neutral/less expressive word
- 3) แทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมเป้าหมาย Translation by cultural substitution
- 4) การใช้คำยืม Translation using a loan word or loan word plus explanation
- 5) การเรียบเรียงใหม่โดยใช้คำที่เกี่ยวข้องกัน Translation by paraphrase using related word
- 6) การละไม่แปล Translation by omission
- 7) การแปลตรง
- 8) การใช้ภาพประกอบ

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยสรุปกลวิธีการแปลได้ 11 วิธีดังนี้

1. การเติมคำอธิบาย คือการที่ผู้แปลแก้ปัญหาความต่างทางวัฒนธรรมของคำที่พบในต้นฉบับโดยการเพิ่มคำอธิบายเข้าไป เป็นข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่มีอยู่ในต้นฉบับ
2. การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ คือการวิเคราะห์องค์ประกอบและถอดความหมายจากคำที่พบในต้นฉบับมาขยายความในฉบับแปลโดยการเรียบเรียงคำ วลี หรือประโยคขึ้นมาแทนคำ
3. การใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้นหรือความหมายที่เป็นกลาง คือการแปลโดยใช้คำที่มีความเป็นกลางทางอารมณ์ สีสิ้น หรือความเฉพาะเจาะจงลงเมื่อเทียบกับคำในต้นฉบับ
4. การเติมตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มความคิดต่าง ๆ
5. การละ ตัดคำ คือการที่ผู้แปลตัดคำที่อยู่ในต้นฉบับออกไปจากบทแปลซึ่งอาจจะส่งผลต่อความหมายได้ แต่กลวิธีนี้มักใช้ในกรณีที่คำวัฒนธรรมดังกล่าวไม่เป็นที่รู้จักในภาษาฉบับแปล และไม่มีมีความสำคัญมากนัก
6. การใช้คำยืม คือ ผู้แปลจะใช้คำยืมในวัฒนธรรมต้นทางมาใช้ในบทแปลโดยนำคำในภาษาต้นทางมาถอดเสียงโดยใช้ระบบอักษรของภาษาปลายทาง
7. การเทียบเคียงทางวัฒนธรรม คือแทนที่คำทางวัฒนธรรมในภาษาฉบับแปล แบ่งได้ 2 วิธีคือ การเทียบเคียงทางวัฒนธรรม (Cultural equivalent) และการใช้คำแปลที่ได้รับการยอมรับ (Accepted standard translation) ซึ่งหมายถึงการใช้คำแปลที่มีใช้อยู่แล้วและเป็นที่ยอมรับในภาษาฉบับแปล
8. การแปลตรงตัว คือการแปลตรงตามต้นฉบับ

9. การทำเครื่องหมาย คือการใช้เครื่องหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าคำแปลนี้เป็นคำแปลใหม่และคำแปลดังกล่าวอาจถูกแทนที่หากมีการกำหนดคำแปลที่เหมาะสมกว่านี้
10. การใช้ 2 กลวิธีร่วมกัน คือการใช้กลวิธีการแปลหลายแบบร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความต่างของวัฒนธรรม
11. การใช้ภาพประกอบ

7.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำทางวัฒนธรรมและปัญหาการแปล

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการแปลจากข้อมูลทฤษฎี ได้แก่ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการแปลคำทางวัฒนธรรมไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งในภาพยนตร์ ละคร และนวนิยาย ดังนี้

พรรณี ภาระโกชน์ (2555) ศึกษาการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง *memoirs of a geisha* ของ Arthur Golden นำเสนอกลวิธีการแปลและปัญหาที่พบในการแปลคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่สื่อความหมายทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยแบ่งกลวิธีการแปลออกเป็น 3 วิธี ได้แก่ การแปลตรงตัว เช่น *red rice* แปลว่า ข้าวแดง การปรับเป็นประโยคหรือวลี เช่น ขนมเซนเบ้ของญี่ปุ่นที่เป็นขนมขบเคี้ยวทำจากแป้งข้าวเจ้า แล้วนำไปอบกรอบผู้แปลใช้การปรับเป็นวลีว่า ขนมกรอบทำจากแป้งข้าวเจ้า (*rice cracker*) สื่อความหมายถึงขนมดังกล่าว และการใช้คำที่มีความหมายเฉพาะ เช่น *robe* หมายถึงเครื่องแต่งกายประจำชาติของญี่ปุ่นผู้แปลเลือกใช้คำว่า *กิโมโน* เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจน ปัญหาที่พบจากแปลส่วนใหญ่คือ ความหมายบางส่วนขาดหายไปรวมถึงความหมายโดยนัยที่แฝงอยู่ในคำศัพท์ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น *โทโกะโนะมะ* ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นหมายถึงส่วนเว้าเข้าไปในผนังเพื่อใช้สำหรับวางของตกแต่งโดยทั่วไปในยุโรปมักจะเป็นส่วนที่เว้าเข้าไปอยู่เหนือเตาผิง ในฉบับภาษาอังกฤษใช้คำว่า *Alcove* เพื่อสื่อความหมาย ทำให้ผู้แปลอาจจะเข้าใจว่า *Alcove* มีลักษณะเหมือนกับสิ่งที่ปรากฏในบ้านแบบตะวันตก ดังนั้นจึงได้แทนที่ด้วยคำว่า *เตาผิง* ทำให้ความหมายทางวัฒนธรรมคลาดเคลื่อน

วราพัชร์ ชาลีกุล (2560) ศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษกรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพลิงธรรม และศึกษาความเข้าใจของผู้อ่านที่มีต่อบทแปลของคำทางวัฒนธรรม โดยใช้ทฤษฎีของไนดาจำแนกประเภทของคำทางวัฒนธรรม และพิจารณาวิธีการแปลโดยใช้ทฤษฎีของนิวมาร์คได้แก่ 1).กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม เช่น *บางซื่อ* แปลว่า *Bangsue*, *คุณ* แปลว่า *Khun* ผู้แปลแปลคำนี้โดยกลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม นำคำว่า *คุณ* มาถ่ายเสียงว่า *Khun* และใช้เชิงอรธอธิบายเพิ่มเติมว่า *In this context, ‘Master’ for a boy, ‘Miss’ for a girl (ในบริบทนี้ คำว่า *คุณ* เป็นคำยกย่องให้เกียรติ มีความหมายเช่นเดียวกับ *Master* และ *Miss*) เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น 2).กลวิธีการแปลตรงตัว เช่น *พิธีรดน้ำ* แปลว่า *the water-pouring ceremony* 3).กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ เช่น *คุณตา* แปลว่า *Grandpa* ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่าคำว่า *คุณตา* เนื่องจากไม่ได้ระบุแน่นอนว่าเป็นญาติฝั่งพ่อหรือแม่ 4). กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง เช่น คำว่า *ธรรม* หรือ *ธรรมะ* แปลว่า *truth* เนื่องจากคำว่า *truth* เป็นคำที่มีความหมายเป็นกลางมากที่สุด

คำนิยามทั้งหมด มีปรากฏทุกศาสนา ทำให้ผู้อ่านที่นับถือศาสนาต่างกันเข้าใจได้ 5). กลวิธีการแปลโดยใช้คำบัญญัติ เช่น *กระทรวงเกษตร* แปลว่า the Ministry of Agriculture 6). กลวิธีการแปลโดยใช้การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง เช่น *ว่าแต่เขา อิเหนาเป็นเอง* แปลว่า The pot calling the kettle black 7). กลวิธีการแปลโดยใช้การอธิบายความ เช่น *เบญจเพส* แปลว่า turning point traditionally attributed to the age of twenty-five... 8). กลวิธีการแปลโดยการละ เช่น โดนยิงทิ้งด้วยปืน *ร.ศ.* แปลว่า shot dead หลังจากนั้น ผู้วิจัยจัดทำแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้อ่านที่มีต่อบทแปลของคำทางวัฒนธรรม โดยให้ผู้ทำแบบทดสอบ 5 คนแปลบทแปลภาษาอังกฤษของคำทางวัฒนธรรมกลับเป็นภาษาไทย ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจ 3 ระดับของผู้ทำแบบทดสอบที่มีต่อบทแปลของคำทางวัฒนธรรม คือ เข้าใจตรงตามต้นฉบับ เข้าใจใกล้เคียงกับต้นฉบับ และเข้าใจแตกต่างจากต้นฉบับ

อติศา งามศรี (2560) ศึกษาการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง “ครูบ้านนอก” โดย คำหามาน คนโค โดยมียัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่พบในต้นฉบับและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภทในฉบับแปลภาษาอังกฤษ จากนั้นวิเคราะห์เพื่อหาการแปลที่นิยมใช้และรูปแบบการใช้กลวิธีการแปลเพื่อแก้ปัญหาความต่างทางวัฒนธรรมของภาษาต้นทางภาษาไทยและภาษาปลายทางภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการแปลที่ปรากฏในบทแปลมีความแตกต่างกันเนื่องจากคำทางวัฒนธรรมที่พบในต้นฉบับมีจำนวนมากเท่ากันและมีคำเดิมปรากฏซ้ำบ่อยครั้ง ผู้ศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีการแปล 6 กลวิธีที่พบในการแปลคำทางวัฒนธรรมทุกประเภทที่พบในต้นฉบับ ได้แก่ การถอดเสียง การใช้คำที่มีความหมายกว้างขึ้น การใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งวิธีร่วมกัน การแปลตรงตัว การถอดความหมาย และการละ โดยกลวิธีการแปลด้วยการถอดเสียงเป็นกลวิธีการแปลที่นิยมใช้มากที่สุดเพื่อรักษาอรรถรสและบรรยากาศในต้นฉบับไว้ รูปแบบการแปลโดยใช้การถอดเสียงเช่นนี้พบมากในบทแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุและคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

โตน บุษู ทู เหื่อง (2560) ศึกษาการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาเวียดนามเป็นภาษาไทย ในนวนิยายแปลเรื่อง *ขอตัวหนึ่งใบ* กลับไปสู่วัยเด็ก และ ปิดตา เปิดหน้าต่าง และศึกษาวัฒนธรรมเวียดนามและไทยผ่านกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมโดยได้เก็บข้อมูลคำทางวัฒนธรรมจากนวนิยาย สองเรื่องคือ *ขอตัวหนึ่งใบ* กลับไปสู่วัยเด็ก และ ปิดตา เปิดหน้าต่าง จำนวน 278 คำ พบว่ามีกลวิธีการแปล 6 กลวิธีเรียงตามความถี่จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงความหมาย กลวิธีการแปลแบบใช้คำจำแนกประเภท กลวิธีการแปลแบบละไม่แปล กลวิธีการแปลแบบแปลเป็นอย่างอื่น และ กลวิธีการแปลแบบผสม ในการศึกษาวัฒนธรรมเวียดนามและไทยผ่านกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมพบว่าวัฒนธรรมเวียดนามและไทยมีทั้งเหมือนหรือคล้ายคลึงกันและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยวัฒนธรรมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้แสดงผ่านกลวิธีการแปล 3 กลวิธีได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงความหมาย กลวิธีการแปลแบบใช้คำจำแนกประเภท ส่วนวัฒนธรรมเวียดนามและไทยที่

แตกต่างกันได้แสดงผ่านกลวิธีการแปลแบบผสม กลวิธีการแปลแบบใช้คำจำแนกประเภทและกลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงความหมาย

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่ากลวิธีที่ผู้วิจัยใช้ในงานแปลได้แก่ กลวิธีการแปลตรงตัว การละไม่แปล การปรับเป็นประโยคหรือวลี การใช้คำที่มีความหมายเฉพาะ การใช้คำยืม/การถอดเสียง การแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ การแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง การใช้กลวิธีการแปลมากกว่า 1 วิธี การอธิบายความ การใช้คำจำแนกประเภท การเติมคำอธิบาย/ถอดความ และการปรับโครงสร้างประโยค จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีการแปลนั้นพบว่าไม่มีผู้ใดศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu đĩnh) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุและเพื่อศึกษาวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศเวียดนามผ่านกลวิธีการแปลคำวัฒนธรรม

8. ผลการวิจัย

8.1 กลวิธีการแปลคำทางวัตถุ

กลวิธีการแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุในการวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu đĩnh) ” ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำวัฒนธรรมทางวัตถุซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่ เครื่องใช้ อาหาร สิ่งปลูกสร้าง เครื่องแต่งกาย และ ยานพาหนะจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu đĩnh) คำบรรยายภาษาเวียดนามจากเว็บไซต์ www.netflix.com จำนวน 15 ตอน พบคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุทั้งหมด 138 คำ โดยประเภทคำวัฒนธรรมย่อยของคำวัฒนธรรมทางวัตถุที่พบเรียงจากมากไปน้อย คือ เครื่องใช้ 59 คำ อาหาร 27 คำ สิ่งปลูกสร้าง สถานที่ 31 คำ เครื่องแต่งกาย 16 คำ และ ยานพาหนะ 5 คำ จากนั้นนำมาวิเคราะห์กลวิธีการแปลซึ่งสามารถแสดงผลการศึกษาได้ดังนี้

กลวิธีการแปล	จำนวน (คำ)	ร้อยละ
การแปลตรงตัว	44	32
การแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี	24	17
การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ	19	14
การแปลเป็นอย่างอื่น	18	13
การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ	17	12
การแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง	9	7
การทับศัพท์	5	4
การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง	2	1
รวม	138	100

จากการศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมทางวัตถุจำนวน 138 คำ สามารถเรียงลำดับวิธีการแปลที่พบจากมากไปน้อย ได้แก่ วิธีการแปลตรงตัวจำนวน 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 32 วิธีการแปลโดยใช้มากกว่าหนึ่งวิธีการจำนวน 24 คำ คิดเป็นร้อยละ 17 วิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำจำนวน 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 14 การแปลเป็นอย่างอื่นจำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 13 วิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับจำนวน 17 คำ คิดเป็นร้อยละ 12 วิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางจำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 7 วิธีการทับศัพท์ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 5 และวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการแปลตรงตัว

ผู้แปลจะถ่ายทอดคำจากภาษาต้นฉบับเป็นภาษาปลายทางแบบคำต่อคำที่แปลตรงตัวแล้วสามารถรักษาความหมายของต้นฉบับไว้ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นคำทางวัฒนธรรมที่เข้าใจได้ง่าย ไม่มีความหมายแฝงทำให้บทแปลที่ได้สามารถถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของคำได้เช่นเดียวกับต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : ปิ่นปักผม

ฉบับแปล : trâm cài tóc (เจิม-ก่าย-ต็อก)

ปิ่นปักผม คือเครื่องประดับสำหรับปักผมที่มุ่นเป็นจุก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้วิธีการแปลตรงตัวว่า trâm cài tóc (เจิม-ก่าย-ต็อก) กล่าวคือ trâm (เจิม) แปลว่า ปิ่น, หมุด cài (ก่าย) แปลว่า ติด, ปัก tóc (ต็อก) แปลว่า ผม

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : กางเกงใน

ฉบับแปล : quần lót (ก่วน-ลือด)

กางเกงใน คือ กางเกงสวมสั้นสวมอยู่ด้านใน (เปลื้อง ณ นคร, 2563) ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้วิธีการแปลตรงตัวว่า quần lót (ก่วน-ลือด) กล่าวคือ quần (ก่วน) แปลว่า กางเกง lót (ลือด) แปลว่า ผ้าที่ใส่อยู่ข้างใน

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : ผ้าแช่น้ำดอกมะลิ

ฉบับแปล : khăn tắm nước hoa nhài (คั้น-ต้อ-เน้อก-ฮวา-หย่าย)

ในสมัยก่อนคนไทยนิยมนำดอกมะลิมาลอยน้ำ เพื่อทำน้ำลอยดอกมะลิ โดยใส่ในขันเงิน นำผ้ามาแช่ไว้เพื่อต้อนรับแขกผู้มาเยือน ทำให้รู้สึกสดชื่นจากความหอมของดอกมะลิ (ไอศูณน้ำหอม, 2558) ผู้แปลแปลคำนี้

โดยใช้กลวิธีการแปลตรงตัวว่า khãn tằm nước hoa nhài (คัน-ต้า-เนื้ก-ฮวา-หย่าย) กล่าวคือ khan (คัน) แปลว่า ผ้า tằm (ต้า) แปลว่า อาบ,แช่ nước (เนื้ก) แปลว่า น้ำ hoa nhài (ฮวา-หย่าย) แปลว่า ดอกมะลิ

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : หม้อเยี่ยว

ฉบับแปล : Chậu tiếu (เจิว-เตี้ยว)

หม้อคือภาชนะประเภทหนึ่ง มีรูปทรงต่าง ๆ สำหรับใส่ของหรือใช้งานบางอย่างเรียกตามสิ่งที่ใช้ทำก็มี (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) หม้อเยี่ยวจึงหมายถึงโถใส่น้ำปัสสาวะ ภาชนะใส่น้ำเยี่ยว ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้กลวิธีการแปลตรงตัวว่า Chậu tiếu (เจิว-เตี้ยว) กล่าวคือ Chậu (เจิว) แปลว่า ภาชนะทรงกลมต่าง ๆ tiếu (เตี้ยว) แปลว่า ปัสสาวะ,ฉี่

2. กลวิธีการแปลโดยใช้มากกว่าหนึ่งวิธี

ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลหลายกลวิธีร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความต่างของวัฒนธรรมต้นฉบับกับวัฒนธรรมปลายทาง ส่วนใหญ่มักจะเป็นชื่อเฉพาะ สถานที่ กลวิธีการแปลโดยใช้มากกว่าหนึ่งวิธี สามารถจำแนกเป็นกลวิธีย่อยได้ดังนี้

2.1 การแปลโดยใช้ 2 กลวิธี

- 2.1.1 กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการทับศัพท์
- 2.1.2 กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับและกลวิธีการทับศัพท์
- 2.1.3 กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและกลวิธีการแปลตรงตัว
- 2.1.4 กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและกลวิธีการทับศัพท์
- 2.1.5 กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางและกลวิธีการทับศัพท์
- 2.1.6 กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น
- 2.1.7 กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำและกลวิธีการทับศัพท์
- 2.1.8 กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับและกลวิธีการแปลตรงตัว

2.2 การแปลโดยใช้ 3 กลวิธี

- 2.2.1 กลวิธีการแปลตรงตัว กลวิธีการละไม่แปล และกลวิธีการทับศัพท์
- 2.2.2 กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการทับศัพท์

จากการศึกษาพบว่ากลวิธีการแปลโดยใช้มากกว่าหนึ่งกลวิธีนี้ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยใช้ 2 กลวิธีมากกว่ากลวิธีการแปลโดยใช้ 3 กลวิธี กลวิธีย่อยที่พบการใช้มากที่สุดคือ กลวิธีการแปลตรงตัวกับกลวิธีการแปลทับศัพท์ กลวิธีที่พบการใช้รองลงมา ได้แก่ กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับและกลวิธีการทับศัพท์, กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและกลวิธีการแปลตรงตัว, กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและกลวิธีการทับศัพท์, กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางและกลวิธีการทับศัพท์ ตามลำดับ ส่วนกลวิธีการแปลตรงตัวและแปลเป็นอย่างอื่น, กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำและกลวิธีการทับศัพท์, กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับและกลวิธีการแปลตรงตัว, กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการทับศัพท์, กลวิธีการแปลตรงตัว กลวิธีการละไม่แปลและกลวิธีการทับศัพท์ เป็นกลวิธีที่มีการใช้ในการแปลน้อยที่สุดผลการศึกษาสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

1). กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : ช่องโสเภณีอยุธยา

ฉบับแปล : Nhà thỏ Ayutthaya (หญ้า-โถ-อะ-ยุต-ทะ-ยา)

ช่องโสเภณี คือ ที่มั่วสุมชุมนุมกันลับ ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) ที่ให้บริการการค้าประเวณี ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัวในคำว่า ช่องโสเภณีเป็น Nhà thỏ (หญ้า-โถ) และ ใช้กลวิธีการทับศัพท์ในคำว่าอยุธยาเป็น Ayutthaya (อะ-ยุต-ทะ-ยา) ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ

2). กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ กลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : พระที่นั่งสรรเพชญปราสาท

ฉบับแปล : Điện Sanphet prasat (เดียน-สัน-เพ็ด-ปรา-สาท)

พระที่นั่งสรรเพชญปราสาทเคยใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีสำคัญของราชสำนักและเป็นที่รับแขกบ้านแขกเมืองของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก รับราชทูต ฯลฯ (มิวเซียมสยาม,2559) ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้คำว่า Điện Sanphet prasat (เดียน-สัน-เพ็ด-ปรา-สาท) ซึ่ง Điện (เดียน) มาจากคำว่า Cung Điện (กง-เดียน) แปลว่าราชวัง ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่กว้างกว่าต้นฉบับ และ ใช้กลวิธีการทับศัพท์ คำว่า Sanphet prasat (สัน-เพ็ด-ปรา-สาท) การใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งวิธีช่วยให้ผู้แปลสื่อความหมายได้ครบถ้วนและเข้าใจมากขึ้น

3). กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและกลวิธีการแปลตรงตัว

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : โถงแป้ง

ฉบับแปล : Hòp phán (โหบ-เฟิ่น)

โถงแป้ง คือภาชนะ โดยมากทำด้วยดินเผา กระเบื้องเคลือบ หรือแก้ว ปากกว้าง มีฝาปิด (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) เอาไว้ใส่แป้ง ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้คำว่า Hòp phán (โหบ-เฟิ่น) กล่าวคือ Hòp (โหบ) แปลว่า ก่องที่มีลักษณะสี่เหลี่ยม ทำมาจากกระดาษหรือพลาสติก ผู้แปลใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางเทียบเคียงคำศัพท์เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงลักษณะสิ่งของตามวัฒนธรรมปลายทาง ส่วน phán (เฟิ่น) แปลว่า แป้ง ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลตรงตัว โดยสรุปการใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งวิธีช่วยให้ผู้แปลสื่อความหมายได้ครบถ้วนและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4). กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทางและกลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : วัดไชยวัฒนาราม

ฉบับแปล : Đền Chaiwatthanaram (เด่น-ไช-วัด-ทะ-นา-ราม)

วัดไชยวัฒนารามเป็นวัดหลวงที่บำเพ็ญพระราชกุศลของพระมหากษัตริย์ในสมัยอยุธยาซึ่งถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (palanta,2564) ผู้แปลใช้คำว่า Đền (เด่น) แปลว่า เทวสถานหรือเทวาลัยหรือศาสนสถานซึ่งก่อสร้างเพื่อเป็นที่สมมุติว่าเป็นที่ประทับของเทพเจ้าหรือเทวดาสีงก่อสร้างที่ปรากฏมักเป็นปราสาทหิน ปรากฏ ผู้แปลใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทางเทียบเคียงคำศัพท์เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงลักษณะสิ่งของตามวัฒนธรรมปลายทาง ส่วน Chaiwatthanaram (ไช-วัด-ทะ-นา-ราม) ใช้กลวิธีการทับศัพท์ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ

5). กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางและกลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : พระที่นั่งสุริยาสน์อมรินทร์

ฉบับแปล : sánh Suriyat Amarin (แสง-สุ-ริ-ยาต-อัม-มะ-ริน)

พระที่นั่ง คือ อาคารที่ประทับของพระมหากษัตริย์ซึ่งตามปรกติอยู่ในพระราชวัง (ราชบัณฑิตยสถาน ,2554) ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้คำว่า sánh Suriyat Amarin (แสง-สุ-ริ-ยาต-อัม-มะ-ริน) กล่าวคือ sánh (แสง) แปลว่าห้องใหญ่ เอาไว้สำหรับใช้รับแขก ผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางและให้ความรู้สั้นน้อยกว่าคำในต้นฉบับ ส่วนคำว่า Suriyat Amarin (สุ-ริ-ยาต-อัม-มะ-ริน) ใช้กลวิธีการทับศัพท์ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ

6). กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น

ตัวอย่างที่ 6

ต้นฉบับ : ป่าผ้าเหลือง

ฉบับแปล : Rừng Hoàng Y (สิ่ง-ฮว่าง-อี)

ป่าผ้าเหลือง คือตลาดขายผ้าไตรและจีวรขนาดใหญ่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้คำว่า Rừng Hoàng Y (สิ่ง-ฮว่าง-อี) กล่าวคือ Rừng (สิ่ง) แปลว่า ป่า ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว ส่วน Hoàng Y (ฮว่าง-อี) แปลว่า เสื้อผ้าของกษัตริย์ Hoàng (ฮว่าง) มาจากคำว่า Hoàng tộc (ฮว่าง-ตก) แปลว่า กษัตริย์หรือราชวงศ์ ส่วน Y (อี) มาจากคำว่า y phục (อี-ฟุก) แปลว่า เครื่องแต่งกาย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผู้แปลตีความหมายหรืออธิบายโดยใช้คำอย่างอื่น

7). กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำและกลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 7

ต้นฉบับ : หมูกระทะ

ฉบับแปล : Lẩu nướng Mu kratha (เลี้ยว-เหนือง-หมู-กระทะ)

หมูกระทะ คืออาหารที่มีวิธีการรับประทานโดยการนำเนื้อสัตว์ไปย่างลงบนกระทะลักษณะพิเศษ โคนสูงและเจาะรูตรงกลาง ผู้แปลแปลคำนี้ว่า Lẩu nướng Mu kratha (เลี้ยว-เหนือง-หมู-กระทะ) กล่าวคือ Lẩu nướng (เลี้ยว-เหนือง) แปลว่า หม้อไฟ ซึ่งมีลักษณะการรับประทานอาหารโดยการนำไปยัง ลวก ต้ม ผู้แปลใช้กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำโดยวิเคราะห์องค์ประกอบและถอดความหมายจากคำที่พบในต้นฉบับ ส่วน Mu kratha (หมู-กระทะ) ใช้กลวิธีการทับศัพท์ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ

8). กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับและกลวิธีการแปลตรงตัว

ตัวอย่างที่ 8

ต้นฉบับ : ดินสอหิน

ฉบับแปล : bút đá (บู้ด-ด่า)

ดินสอหิน คือเครื่องเขียนที่สามารถลบได้ใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ใช้คู่กับกระดานชนวน ผู้แปลแปลคำนี้ว่า bút đá (บู้ด-ด่า) กล่าวคือ bút (บู้ด) แปลว่า อุปกรณ์ใช้สำหรับเขียนหรือวาด ผู้แปลใช้กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับเพื่อให้เข้าใจลักษณะสิ่งของโดยสังเขป ส่วน đá (ด่า) แปลว่าหิน ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว

9). กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง กลวิธีการแปลตรงตัวและกลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 9

ต้นฉบับ : ประตูลองฉะไกรน้อย

ฉบับแปล : công kênh Chakrai noi (โก่ง-เกง-ฉะ-กัย-น้อย)

ประตูลองฉะไกรน้อย คือทางผ่านของเรือใต้สะพานของคลองฉะไกรน้อย ผู้แปลแปลคำนี้โดยใช้คำว่า công kênh Chakrai noi (โก่ง-เกง-ฉะ-กัย-น้อย) กล่าวคือ công (โก่ง) แปลว่า ประตูใหญ่ ผู้แปลใช้กลวิธีการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทางเทียบเคียงคำศัพท์เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจถึงลักษณะสิ่งของตามวัฒนธรรมปลายทาง ส่วน kênh (เกง) แปลว่า คลอง ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว และ Chakrai noi (ฉะ-กัย-น้อย) ใช้กลวิธีทับศัพท์ซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ

10). กลวิธีการแปลตรงตัว กลวิธีการละไม่แปล และกลวิธีการทับศัพท์

ตัวอย่างที่ 10

ต้นฉบับ : ป้อมปากคลองขุนละคอนชัย

ฉบับแปล : Pháo đài kênh khun lakorn chai (ฟ้าว-ต่าย-เกง-ขุน-ละ-คอน-ชัย)

ป้อมในที่นี้หมายถึงป้อมสนามหรือป้อมปราการ เป็นสิ่งก่อสร้างทางยุทธศาสตร์หรือตึกที่ออกแบบเพื่อการป้องกันตนเองในยามสงคราม (ไทยทรบุน, 2559) ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลมากกว่าหนึ่งวิธี กล่าวคือ Pháo đài (ฟ้าว-ต่าย) แปลว่า ป้อมปราการ และ kênh (เกง) แปลว่า คลอง ใช้กลวิธีการแปลตรงตัว และใช้กลวิธีการทับศัพท์ในคำว่า khun lakorn chai (ขุน-ละ-คอน-ชัย) แปลว่า ขุนละครชัยซึ่งเป็นชื่อเฉพาะ ส่วนคำว่าปาก ผู้แปลเลือกที่จะใช้วิธีการละ

3. กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำ

ผู้แปลจะวิเคราะห์องค์ประกอบและถอดความหมายจากคำที่พบในต้นฉบับมาอธิบายความในฉบับแปลโดยการเรียงเรียงคำ วลี หรือประโยคขึ้นมาแทนคำ ส่วนใหญ่มักจะเป็นคำเฉพาะที่ไม่สามารถอธิบายด้วยคำหนึ่งคำได้ จึงต้องใช้หลาย ๆ คำเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจวัตถุนั้นได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : กิ่งข่อยสีฟัน

ฉบับแปล : Cọ làm sạch răng (เกาะ-หล่าม-แสดก-ซัง)

กิ่งข่อยสีฟันเป็นคำที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นภูมิปัญญาของคนไทยสมัยโบราณซึ่งเป็นคำที่ไม่มีปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง กล่าวคือ Cọ (เกาะ) แปลว่า แปรงใช้ขัด สี ฎุ làm sạch rang (หล่าม-แสดก-ซัง) แปลว่า

ทำให้พินสะอาด ผู้แปลอธิบายรายละเอียดให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างชัดเจนว่ากิ่งข่อยสีพินคือแปรงที่ใช้ขัดพินให้ สะอาด

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : หลนเต้าเจี้ยว

ฉบับแปล : sôt dậu lèn men (โซ้ด-เดิว-เลน-แมน)

หลนเต้าเจี้ยว เป็นน้ำพริกสูตรโบราณของไทย มีรสหวานมัน มีส่วนผสมของ เต้าเจี้ยวหรือถั่วเหลืองหมัก (nlovecooking,2560) เนื่องจากวัตถุดิบไม่มีปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง ผู้แปลจึงวิเคราะห์และอธิบายรายละเอียด กล่าวคือ sôt dậu (โซ้ด-เดิว) แปลว่า ซอสถั่วเหลือง lèn men (เลน-แมน) แปลว่าหมัก เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าหลนเต้าเจี้ยวคือซอสชนิดหนึ่งที่เอาไว้จิ้มทำมาจากถั่วหมัก

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : จับปิ้ง

ฉบับแปล : trang súc vùng kìn (จาง-ซึก-หฺว่ง-กิ้น)

จับปิ้ง คือ เครื่องปิดของลับของเด็กหญิง ทำด้วยเงินหรือทองคำ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) เนื่องจากวัตถุดิบไม่มีปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง ผู้แปลจึงวิเคราะห์และอธิบายรายละเอียด กล่าวคือ trang súc (จาง-ซึก) แปลว่าเครื่องประดับ ส่วน vùng kìn (หฺว่ง-กิ้น) แปลว่าพื้นที่ลับ/ที่ลับ ในที่นี้หมายถึงอวัยวะเพศ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าเป็นสิ่งของที่เอาไว้ใช้ปกปิดของลับ

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : แป้งร่ำ

ฉบับแปล : phán thom (เฟิ่น-เทอม)

แป้งร่ำ คือ แป้งที่ปรุงด้วยเครื่องหอม เช่นพิมเสน ดอกไม้ กายาน เป็นต้น นำมาใส่กรวยใบตองหยอดเป็นเม็ดเล็ก ๆ ยอดแหลม ๆ ตากแดดแห้งแล้วอบควันเทียน ใช้ผัดหน้าทาตัว ผู้แปลจึงวิเคราะห์และอธิบายรายละเอียด กล่าวคือ phán (เฟิ่น) แปลว่า แป้ง ส่วน thom (เทอม) แปลว่า หอม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าแป้งร่ำคือแป้งหอม

4. การแปลเป็นอย่างอื่น

ผู้แปลตีความหมาย หรืออธิบายโดยใช้คำอื่น

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : ผ้าไหม

ฉบับแปล : Cây lụa (เกย-หลัวะ)

ผ้าไหม คือลักษณะของผ้าชนิดหนึ่งซึ่งทำมาจากทำมาจากใยไหม ผู้แปลเลือกใช้คำว่า Cây lụa (เกย-หลัวะ) ซึ่งแปลว่า ต้นไหม การแปลเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจความหมายผิดเพี้ยนเป็นวัตถุอีกสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : สไบ

ฉบับแปล : Bộ đồ (โเบะ-โด้)

สไบ คือ ผ้าที่มีลักษณะเป็นแถบยาวใช้ห่มพาดไหล่ของผู้หญิง ผู้แปลเลือกใช้คำว่า Bộ đồ (โเบะ-โด้) แปลว่า ชุด หรือ เสื้อกางเกงที่เป็นชุดเดียวกัน เข้าชุดกัน การแปลเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจความหมายผิดเพี้ยนเป็นวัตถุอีกสิ่งหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : สำรับ

ฉบับแปล : Bữa ăn (เบือ-อัน)

สำรับ ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า ภาชนะ เช่น ถาด ใส่ถ้วยชามพร้อมบรรจุน้ำหรือหวานเป็นชุด เช่น สำรับคาว สำรับหวาน ผู้แปลเลือกใช้คำว่า Bữa ăn (เบือ-อัน) แปลว่า มื้ออาหาร อาจทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจความหมายเป็นอย่างอื่น

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : ป่านน้ำชา

ฉบับแปล : trà (จ่า)

ป่านน้ำชา คือ ภาชนะดินสำหรับชงน้ำชา มีพวยเหมือนนกกา (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) ผู้แปลเลือกใช้คำว่า trà (จ่า) แปลว่าชา หมายถึง เครื่องดื่มชนิดหนึ่งที่ชงจากใบชา อาจทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเข้าใจความหมายผิดเพี้ยนเป็นวัตถุอีกสิ่งหนึ่ง

5. กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ

ผู้แปลไม่สามารถหาคำในวัฒนธรรมปลายทางมาเทียบเคียงได้จึงใช้คำที่มีความหมายกว้างในการแปล เพื่อให้ความหมายกว้างของคำแปลครอบคลุมความหมายของคำทางวัฒนธรรมที่ระบุในต้นฉบับและถ่ายทอด

ให้ผู้อ่านเข้าใจภาพรวมของประโยค สามารถสื่อความหมายของคำในต้นฉบับได้พอสังเขปเท่านั้น เนื่องจากผู้แปลใช้คำที่มีความหมายกว้างในการถ่ายทอดบทแปลจึงไม่สามารถลงรายละเอียดหรือความหมายย่อยที่ชัดเจนเช่นเดียวกับคำทางวัฒนธรรมที่ระบุไว้ในต้นฉบับได้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : เรือสำเภาค้าขาย

ฉบับแปล : tàu chở hàng (เต่า-แจ๋-ห่าง)

เรือสำเภา คือเรือเดินทะเลชนิดหนึ่งแบบจีนใช้แล่นด้วยใบ (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) ขนสินค้าผ่านทางทะเลเพื่อมาค้าขาย ผู้แปลใช้คำว่า tàu chở hàng (เต่า-แจ๋-ห่าง) แปลว่า เรือบรรทุกสินค้า กล่าวคือ tàu (เต่า) แปลว่า เรือขนาดใหญ่ chở hàng (แจ๋-ห่าง) แปลว่า ขนส่งสินค้า ซึ่งผู้แปลไม่ได้เจาะจงลักษณะของเรือ เพียงแต่แปลให้ผู้อ่านเข้าใจภาพรวมว่าเป็นเรือขนาดใหญ่

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : กายาน

ฉบับแปล : nhang (ญาง)

กายานคือวัตถุหอมชนิดหนึ่ง เกิดจากยางไสกลิ่นหอมที่ออกจากเปลือกของต้นกายานบางชนิด เกิดขึ้นได้เนื่องจากเปลือกถูกกรีดหรือมีราลง ก็จะขับยางไสกลิ่นหอมออกมา เมื่อแห้งจะแข็งติดอยู่กับลำต้นแกะออกมาได้ (ราชบัณฑิตยสถาน,2554) ผู้แปลแปลคำนี้ว่า nhang (ญาง) แปลว่า เครื่องหอม ไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นกายาน เพียงแต่แปลให้ผู้อ่านเข้าใจว่ากายานคือเครื่องหอมชนิดหนึ่งเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : ขนมกวน

ฉบับแปล : đồ ngọt (โด-หฺร็อด)

ขนมกวนคือขนมประเภทหนึ่งที่มาจากการกวนหรือคนให้เข้ากัน ทำจากแป้งข้าวเจ้าและแป้งข้าวเหนียว มีกะทิ น้ำตาล เป็นส่วนผสม ใช้กวนในกระทะทองเหลือง เมื่อกวนได้ที่พอข้นๆไม่เหลวจนเกินไป เทลงในถาดเกลี่ยให้เสมอกัน เวลากินก็ตัดแบ่งเป็นชิ้นสี่เหลี่ยม ผู้แปลใช้คำว่า đồ ngọt (โด-หฺร็อด) แปลว่า ของหวาน กล่าวคือ đồ (โด) แปลว่า สิ่งของ ngọt (หฺร็อด) แปลว่า หวาน โดยผู้แปลไม่ได้ระบุเฉพาะเจาะจงว่าเป็นของหวานชนิดใด

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : หวาย

ฉบับแปล : roi (ชอย)

หวาย คือ ไม้เรียวยาว อารูธสำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดในสมัยโบราณ ผู้แปลใช้คำว่า roi (ชอย) แปลว่า แส้ แส้เขี่ยน เป็นอุปกรณ์สำหรับตีม้า อาจทำได้ด้วยหวายหรือหนังสัตว์ถักหรือฟั่นเป็นเกลียว ยาวอย่าง ไม้เรียวยาว เมื่อพิจารณาจากความหมายทั้งสองคำปรากฏว่า roi (ชอย) เป็นคำที่ให้ความหมายครอบคลุมคำว่า หวาย เนื่องจากความหมายว่าเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเขี่ยนตี

6. กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง

ผู้แปลใช้คำแปลที่มีใช้อยู่แล้วและเป็นที่ยอมรับในภาษาฉบับแปลเพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจได้เหมือน หรือใกล้เคียงกับต้นฉบับ แม้อาจจะไม่สามารถเทียบเคียงกับได้ครบทุกประการ แต่ผู้แปลจะพิจารณาหา ลักษณะสำคัญของคำที่ต้นฉบับต้องการจะถ่ายทอด เพื่อมาใช้ในการหาคำมาแปลหรือแก้ปัญหาคำวัฒนธรรม นั้น ทำให้ผู้อ่านที่อยู่ในวัฒนธรรมปลายทางคุ้นเคยกับความหมายของคำแปล เกิดความเข้าใจได้ง่าย รวดเร็ว แต่เนื่องจากคำในภาษาปลายทางที่นำมาใช้แทนที่นั้น ไม่ได้มีความหมายเท่ากันโดยสมบูรณ์ จึงอาจทำให้ รายละเอียดย่อยหรือนัยยะทางวัฒนธรรมบางประการของคำในต้นฉบับสูญหายไป

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : ปรางค์

ฉบับแปล : tháp (ห้าป)

ปรางค์ คือ สิ่งก่อสร้างที่มียอดสูงขึ้นไป รูปทรงคล้ายฝักข้าวโพด และมีเครื่องประดับส่วนยอด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ผู้แปลเลือกใช้คำที่มีในวัฒนธรรมปลายทางว่า tháp (ห้าป) แปลว่า หอคอยที่มี รูปปร่างสูง เช่น Tháp rùa (ห้าป-สัว) เป็นหอคอยขนาดเล็กกลางทะเลสาบ Hoàn Kiếm (ฮว่าน-เกี่ยม) ในใจกลางกรุงฮานอยประเทศเวียดนาม Tháp Chàm (ห้าป-จ่าม) เป็นนครแห่งหนึ่งในประเทศเวียดนามและเป็น เมืองหลักของจังหวัดนินญถ่วน แม้จะมีลักษณะร่วมกันแต่รูปแบบศิลปะที่แต่ละวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลมีความ แตกต่างกันไปตามพื้นที่

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : ฝ่าพระราชทาน

ฉบับแปล : quan phục (กวาน-ฟุก)

ผ้าพระราชทาน คือผ้าที่กษัตริย์พระราชทานแก่พระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่มีความดีความชอบ ตลอดจนทหารประจำการ ในสมัยก่อนการให้เสื้อผ้าถือเป็นเกียรติยศอย่างหนึ่ง ผู้แปลใช้คำว่า quan phục (กวาน-ฟุก) แปลว่า เครื่องแต่งกายคนสมัยก่อนใส่เพื่อแสดงยศ แม้ว่าเป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้บังคับยศศักดิ์เหมือนกัน แต่นัยยะทางวัฒนธรรมการใช้มีความแตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : เสื้อเครื่อง

ฉบับแปล : lể phục (เล็-ฟุก)

เสื้อเครื่อง คือลักษณะเครื่องแต่งกายในสมัยอยุธยา เป็นเสื้อแขนกระบอกยาวจรดข้อมือ คอตั้ง สวมใส่พร้อมหมวกสไบ และใส่สังวาล ใส่เวลาปฏิบัติงานบุญ หรือมีพิธีที่สำคัญต่าง ๆ ผู้แปลใช้คำว่า lể phục (เล็-ฟุก) แปลว่า เครื่องแต่งตัว แต่งเครื่องเต็มยศ ไม่ได้บอกถึงลักษณะของเครื่องแต่งตัวว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งในวัฒนธรรมปลายทาง คำนี้ก็มีความหมายในการแต่งตัวเต็มยศในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่นเดียวกัน แต่รายละเอียดเครื่องแต่งกายก็จะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมของภาษาฉบับแปล

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : แกงแค

ฉบับแปล : cà ri (ก่า-รี)

แกงแค เป็นแกงที่ประกอบด้วยผักหลายชนิด และมีเนื้อสัตว์เป็นส่วนผสมด้วยหนึ่งอย่าง เรียกชื่อแกงแคตามชนิดของเนื้อสัตว์ที่นำมาเป็นส่วนผสมนั้น เช่น แกงแคไก่ แกงแคกบ แกงแคปลาแห้ง ผักที่เป็นส่วนผสมหลัก ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ผักตำลึง ผักชะอม ใบชะพลู ผักชีฝรั่ง มะเขือพวง เห็ดลมอ่อน ผักเผ็ด และดอกแค (thaifoodheritags,2559) ผู้แปลใช้คำว่า cà ri (ก่า-รี) แปลว่า แกง เป็นอาหารชนิดน้ำแกง มีลักษณะมันใส่กะทิ มีเครื่องเทศและมีรสเผ็ด ซึ่งเป็นอาหารประเภทเดียวกัน

7. กลวิธีการทับศัพท์

ผู้แปลแปลคำศัพท์เฉพาะที่ไม่มีในวัฒนธรรมปลายทางด้วยกลวิธีการทับศัพท์โดยการถ่ายทอดเสียงจากภาษาต้นทางและบันทึกด้วยระบบอักษรของภาษาปลายทาง ทำให้สามารถถ่ายทอดความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : ทองหยิบ

ฉบับแปล : thong yip

ทองหยิบ คือชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยไข่แดงตีให้ขึ้นเล็กน้อย หยอดเป็นแผ่นเล็ก ๆ ในน้ำเชื่อมร้อน ๆ ตั้งไฟให้สุก แล้วช้อนออกมาหยิบเป็นกลีบ ๆ 5 หรือ 7 หยิบ ใส่ถ้วยตะไลทิ้งไว้ให้คงรูป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นขนมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากโปรตุเกส ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะของขนมไทย

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : ฝอยทอง

ฉบับแปล : foi thong

ฝอยทอง คือ ชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยไข่แดงผสมไข่ใส่กรวยโรยเป็นเส้นเล็ก ๆ ในน้ำเชื่อมเคี้ยว ๆ แล้วจับเป็นแพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นขนมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากโปรตุเกส ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะของขนมไทย

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : ทองหยอด

ฉบับแปล : thong yod

ทองหยอด คือชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยไข่แดงประสมแป้งเล็กน้อย หยอดเป็นลูกกลม ๆ อย่างหยดน้ำลงในน้ำเชื่อมร้อน ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นขนมไทยที่ได้รับอิทธิพลมาจากโปรตุเกส ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะของขนมไทย

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : พระปราสาทสามยอด

ฉบับแปล : Pra Prang Sam Yot

พระปราสาทสามยอด เป็นปราสาทขอม 3 องค์ เชื่อมต่อกัน สร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธสถานในลัทธิวัชรยานประจำเมืองละโว้หรือลพบุรี ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์เนื่องจากเป็นชื่อเฉพาะของโบราณสถานในวัฒนธรรมต้นฉบับ

8. กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง

การแปลโดยใช้คำที่มีความเป็นกลางทางอารมณ์ สีสิ้น หรือความเฉพาะเจาะจงน้อยลงเมื่อเทียบกับคำในต้นฉบับ ให้ความรู้สึกทางอารมณ์น้อยกว่า ไม่สามารถครอบคลุมรายละเอียดเล็กน้อยได้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : หีบเครื่องยศ

ฉบับแปล : Đò trang trí (โต-จาง-จี)

หีบเครื่องยศ หมายถึง หีบที่บรรจุเครื่องยศซึ่งแสดงฐานะและตำแหน่งของผู้ถือ ผู้แปลเลือกใช้คำว่า Đò trang trí (โต-จาง-จี) แปลว่า เครื่องประดับ ที่ให้ความรู้สึกทางอารมณ์ธรรมดากว่าคำในต้นฉบับ ระดับความสำคัญแตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : สีหบัญชร (หน้าต่าง)

ฉบับแปล : Cửa số lớn (เกือ-โส-เลิ่น)

สีหบัญชร หมายถึง หน้าต่างของพระที่นั่ง ที่พระมหากษัตริย์เสด็จออกให้ข้าราชการและประชาชนเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในโอกาสสำคัญ มีลักษณะเป็นระเบียบยื่นออกไป (silpamag,2562) ผู้แปลเลือกใช้คำว่า Cửa số lớn (เกือ-โส-เลิ่น) แปลว่า หน้าต่างบานใหญ่ กล่าวคือ Cửa số (เกือ-โส) แปลว่า หน้าต่าง lớn (เลิ่น) แปลว่า ใหญ่ ซึ่งให้ความรู้สึกธรรมดากว่าคำในต้นฉบับ

8.2 วัฒนธรรมไทยและเวียดนามผ่านกลวิธีการแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม

ผู้วิจัยเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางวัตถุของประเทศไทยและประเทศเวียดนามโดยแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1. วัฒนธรรมทางวัตถุของประเทศไทยและประเทศเวียดนามที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

1.1 เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกของคนไทยและคนเวียดนามมีความเหมือนกันหลายอย่างส่วนมากเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งผลิตเองและนำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น ผ้าผวย, เครื่องกรองน้ำ, กระจก, พวงมาลัย, มุ้ง, หีบ, ส้ารับผ้า, หมอน้ำมูตร เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทของใช้ที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 2 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ตัวอย่างเช่น กระจกสองหน้า ผู้แปลแปลว่า Guong (เกือง), พวงมาลัย ผู้แปลแปลว่า Vong hoa (ว่อง-ฮวา), คราม ผู้แปลแปลว่า chàm (ช้าม)

กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ ตัวอย่างเช่น ตะเกียง ผู้แปลแปลว่า đèn (แต่น), กายาน ผู้แปลแปลว่า nhang (ญาง), กริช ผู้แปลแปลว่า dao (ชาว)

1.2 อาหารและเครื่องดื่ม ประเทศไทยและประเทศเวียดนามเป็นสิ่งเกษตรกรรม มีเครื่องเทศและสินค้าทางการเกษตรค่อนข้างคล้ายคลึงกัน เช่น หอมแดง, พริกแห้ง, กุ้งแห้ง, กระเทียม เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทอาหารที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 3 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ตัวอย่างเช่น หอมแดง ผู้แปลแปลว่า hành tím (ฮ่าง-ตี้ม), พริกแห้ง ผู้แปลแปลว่า ớt khô (เอ็ด-โค), กระเทียม ผู้แปลแปลว่า tỏi (ต๋อย)

กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ ตัวอย่างเช่น ผัดเผ็ด ผู้แปลแปลว่า Món xào (หมอน-ซ่าว), พริกชี้หู ผู้แปลแปลว่า ớt tuôi (เอ็ด-เตื่อย)

กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง ตัวอย่างเช่น แกงแค ผู้แปลแปลว่า cà ri (ก่า-รี), หมี่ซั่ว ผู้แปลแปลว่า mì trường thọ (หมี่-เจื่อง-เถาะ), ซ่อม่วง ผู้แปลแปลว่า Bánh bao hoa (แบ้ง-บาว-ฮวา)

1.3 สิ่งก่อสร้าง ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สถานที่ผ่อนคลายเป็นอาารมณ์ เช่น โรงละคร, โรงเหล้า, โรงน้ำชา, ท่าเรือ ท่าน้ำ, ห้องน้ำ เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทสถานที่ที่เหมือนหรือคล้ายกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 1 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ตัวอย่างเช่น โรงละคร ผู้แปลแปลว่า rap hát (ซัป-ฮ้าต), โรงน้ำชา ผู้แปลแปลว่า quán trà (กวาน-จ่า), โรงละคร ผู้แปลแปลว่า sân khấu kịch (เซิน-เขิว-กิก)

1.4 เครื่องแต่งกาย โดยปกติทั้งประเทศไทยและประเทศเวียดนามมีการแต่งกายคล้ายกัน สวมเสื้ออกกางเกง รองเท้า และเครื่องประดับตามความชอบหรือตามแบบสากลนิยม เช่น แหวน, กำไล, เสื้อกั๊ก เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทเครื่องแต่งกายที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 2 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ตัวอย่างเช่น แหวน ผู้แปลแปลว่า nhẫn (เหญึ้น), เสื้อกั๊ก ผู้แปลแปลว่า áo-gi-lê (อ่าว-กี-เล)

กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง ตัวอย่างเช่น ผ้าพระราชทาน ผู้แปลแปลว่า quan phục (กวาน-ฟุก) เสื้อเครื่อง ผู้แปลแปลว่า lễ phục (เล็-ฟุก)

1.5 ยานพาหนะ ด้วยสภาพภูมิประเทศที่อยู่ติดกับคาบสมุทรอินโดจีน ทางทิศตะวันออกติดกับทะเลตะวันออกทำให้ในสมัยก่อนประเทศเวียดนามก็นิยมใช้เรือเป็นยานพาหนะเช่นเดียวกับประเทศไทย

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทยานพาหนะที่เหมือนหรือคล้ายกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 2 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ตัวอย่างเช่น เรือสินค้า ผู้แปลแปลว่า *thuyền chở hàng* (เทียน-แจ่อ-ฮ่าง) กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ ตัวอย่างเช่น เรือสำเภา ผู้แปลแปลว่า *Tàu* (เต่า)

วัฒนธรรมไทยและเวียดนามที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้แสดงผ่านกลวิธีการแปล 3 กลวิธีได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงความหมาย และ กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) กลวิธีการแปลแบบตรงตัว เป็นการแปลคำต่อคำจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม แปลความหมายต่อความหมายโดยโครงสร้างภาษาต้นทางจะเปลี่ยนเป็นโครงสร้างภาษาปลายทาง ที่มีความหมายตรงกัน

2) กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง เป็นการแปลที่พยายามทำให้ภาษาที่แปลเข้าใจกันได้ตามวัฒนธรรมปลายทาง ถึงแม้จะเป็นวัฒนธรรมที่มีเหมือนกันแต่ คำภาษาเวียดนามและภาษาไทยไม่เหมือนกันเนื่องจากมุมมองไม่เหมือนกัน

3) กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ เป็นการแปลโดยสังเขปให้ผู้อ่านเข้าใจภาพรวมของคำต้นฉบับซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีสิ่งที่คล้ายคลึงกันอยู่ในวัฒนธรรมปลายทาง

2. วัฒนธรรมทางวัตถุของประเทศไทยและประเทศเวียดนามที่แตกต่างกัน

2.1 เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกบางสิ่งของคนไทยและคนเวียดนามมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ ภูมิหลังวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละพื้นที่ เช่น กิ่งช่อยสีฟัน, ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย, ผ้าลายอย่าง, น้ำมันครึ่ง, ดินสอพอง, แป้งร่ำ เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทของใช้ที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 4 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ตัวอย่างเช่น กิ่งช่อยสีฟัน ผู้แปลแปลว่า *Cọ làm sạch răng* (เกาะ-หล่าม-แสก-ซัง), กระทะหมูกระทะ ผู้แปลแปลว่า *xoong đặc biệt* (ซง-ดัก-เบียด), แป้งร่ำ ผู้แปลแปลว่า *phấn thơm* (เฟิ่น-เทอม)

กลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น ตัวอย่างเช่น อุบะดอกไม้ ผู้แปลแปลว่า *vòng hoa* (ว่อง-ฮวา), น้ำมันครึ่ง ผู้แปลแปลว่า *nhang* (นวาง)

กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี ตัวอย่างเช่น เครื่องถ้วยของสุโขทัย ผู้แปลแปลว่า *gốm sứ Sangkhalok từ Sukhothai* (โก้ม-ซื่อ-สัง-คะ-โลก-กั้ว-สุ-โซ-ทัย), โถแป้ง ผู้แปลแปลว่า *Hộp phấn* (โหบ-เฟิ่น)

กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง ตัวอย่างเช่น ทีบเครื่องยศ ผู้แปลแปลว่า Đò trang trí (โต๊ะ-จาน-ชาม)

2.2 อาหารและเครื่องดื่ม ถึงแม้ว่าประเทศไทยและเวียดนามมีวัฒนธรรมข้าวเหมือนกัน แต่ก็มีอาหารที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นอาหารประจำชาติหรืออาหารในชีวิตประจำวัน เช่น แกงคั่วสับปะรดกับไข่แมงดา, มะม่วงน้ำปลาหวาน, หมูกระทะ, หลนเต้าเจี้ยว, ฟักทองแกงบวด, หมูโสร่ง เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทอาหารที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 3 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ตัวอย่างเช่น หลนเต้าเจี้ยว ผู้แปลแปลว่า sôt đậu lên men (ใช้ด-เดอว-เลน-แมน), ฟักทองแกงบวด ผู้แปลแปลว่า Bí ngô nấu sữa dừa (บี-โง-เนี้ยว-เชื้อ-เสื่อ)

กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี ตัวอย่างเช่น หมูโสร่ง ผู้แปลแปลว่า thịt lợn Sarong (ติด-เห-ลัด-สะ-โหรง), หมูกระทะ ผู้แปลแปลว่า Lẩu nướng Mu kratha (เลี้ยว-หนือง-หมู-กะ-ทะ)

กลวิธีการทับศัพท์ ตัวอย่างเช่น ทองหยิบ ผู้แปลแปลว่า thong yip (ทอง-หยิบ), ทองหยอด ผู้แปลแปลว่า thong yod (ทอง-หยอด), ฝอยทอง ผู้แปลแปลว่า foi thong (ฝอย-ทอง)

2.3 สิ่งก่อสร้าง ส่วนใหญ่เป็นสิ่งก่อสร้างตามความเชื่อ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยและคนเวียดนามได้รับอิทธิพลแตกต่างกัน เช่น วัดไชยวัฒนาราม, ศาลาเปลื้องเครื่อง, สี่หับญชร, พระที่นั่งจันทรพิศาล เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทสิ่งก่อสร้างที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 4 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ตัวอย่างเช่น โรงจิว ผู้แปลแปลว่า nhà trung hoa (หญ้า-จุง-ฮวา), ศาลาเปลื้องเครื่อง ผู้แปลแปลว่า nhà thay đồ riêng (หญ้า-ทัย-โต่-เซียง)

กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี ตัวอย่างเช่น วัดไชยวัฒนาราม ผู้แปลแปลว่า Đền Chaiwatthanaram (เด่น-ชัย-วัด-ทะ-นา-ราม), พระที่นั่งสรรเพชรปราสาท ผู้แปลแปลว่า sảnh Sanphet Prasat (แซง-สัน-เพ็ด-ปา-สาด), พระที่นั่งจันทรพิศาล ผู้แปลแปลว่า Điện Chantara Phisa (เดียน-จัน-ทะ-ระ-พิ-सान)

กลวิธีการทับศัพท์ ตัวอย่างเช่น พระปรางค์สามยอด ผู้แปลแปลว่า Pra Prang Sam Yot (พระ-ปาง-สาม-ยอด), วัดนางชี ผู้แปลแปลว่า Wat nang chi (วัด-นาง-ชี)

กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง ตัวอย่างเช่น สี่หับญชร ผู้แปลแปลว่า Cửa số lớn (เกื่อ-โส-เลี่ยน)

2.4 เครื่องแต่งกาย ในแต่ละพื้นที่มีแบบแผนในการแต่งกายของตนเองมาช้านาน ลักษณะหรือเอกลักษณ์ของชนชาตินั้น ๆ ก็แสดงออกผ่านทางเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ตามแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป เช่น สไบ, จั๊บปั้ง, สังกวาล เป็นต้น

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทเครื่องแต่งกายที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 3 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ตัวอย่างเช่น จั๊บปั้ง ผู้แปลแปลว่า trang sức vùng kín (จาง-ซิก-ห้วง-กิ้น) สังกวาล ผู้แปลแปลว่า dây đeo ngực (เซย-แคว-หญิก)

กลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น ตัวอย่างเช่น สไบ ผู้แปลแปลว่า Bộ đồ (โบะ-โด), ผ้ามัดหมี่ ผู้แปลแปลว่า kỹ thuật ikat (กี-ทวด-ไอ-กัต)

กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี ตัวอย่างเช่น ผ้าสมปักผู้แปลแปลว่า vải sompak

2.5 ยานพาหนะ วิถีชีวิตที่แตกต่างกันทำให้เกิดการสร้างสรรคยานพาหนะที่แตกต่างกันไป เช่น แพ, เสลี่ยง

ผู้แปลแปลคำวัฒนธรรมทางวัตถุประเภทยานพาหนะที่มีความแตกต่างกัน โดยใช้กลวิธีการแปล 2 กลวิธีดังต่อไปนี้

กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ ตัวอย่างเช่น แพ ผู้แปลแปลว่า thuyền bè (เทวียน-เบ)

กลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น ตัวอย่างเช่น เสลี่ยง ผู้แปลแปลว่า đống rác (ดั่ง-ซำก)

วัฒนธรรมไทยและเวียดนามที่แตกต่างได้แสดงผ่านกลวิธีการแปล 5 กลวิธีได้แก่ กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ กลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี และ กลวิธีการทับศัพท์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1). กลวิธีการใช้วลีหรือประโยคแทนคำ เป็นการแปลโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบและถอดความหมายจากคำที่พบในต้นฉบับมาอธิบายความในฉบับแปลโดยการเรียบเรียงคำ วลี หรือประโยคขึ้นมาใหม่แทนคำในต้นฉบับ

2). กลวิธีการแปลเป็นอย่างอื่น เป็นการแปลโดยที่ผู้แปลตีความหมายเป็นอย่างอื่น อาจเนื่องมาจากไม่พบคำที่สามารถเทียบเคียงความหมายใกล้เคียงได้

3). กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี เป็นการแปลเพื่อแก้ปัญหาความต่างของวัฒนธรรมต้นฉบับกับวัฒนธรรมปลายทาง ส่วนใหญ่มักจะเป็นชื่อเฉพาะ

4). กลวิธีการทับศัพท์ เป็นการถอดเสียงจากภาษาต้นฉบับและบันทึกด้วยระบบอักษรของภาษาปลายทาง

5). กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง เป็นการแปลโดยใช้คำที่ให้ความรู้สึกละเอียดน้อยกว่าต้นฉบับ

กลวิธีการแปล	วัฒนธรรม	เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน	แตกต่างกัน
การแปลตรงตัว		✓	
การแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทาง		✓	
การใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ		✓	
การแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี			✓
การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ			✓
การแปลเป็นอย่างอื่น			✓
การทับศัพท์			✓
การใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง			✓

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลวิธีการแปลแบบตรงตัว การแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางและการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เนื่องจากกลวิธีเหล่านี้ผู้แปลจะแปลโดยใช้คำที่มีอยู่ในวัฒนธรรมปลายทาง ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นคำวัฒนธรรมที่เข้าใจได้ง่าย ผู้อ่านฉบับแปลจะเข้าใจความหมายได้ใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุดเพราะในวัฒนธรรมฉบับแปลก็มีสิ่งนั้นหรือมีสิ่งที่คล้ายคลึงกัน ส่วนกลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ การแปลเป็นอย่างอื่น การทับศัพท์และการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง จะแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ต่างกัน เนื่องจากกลวิธีเหล่านี้ผู้แปลต้องอาศัยการวิเคราะห์และอธิบายความเพิ่มเติมจากคำต้นฉบับให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถเข้าใจสิ่งที่ไม่คุ้นเคยและไม่มีในวัฒนธรรมของตน

9. สรุปผล

ในการวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม : กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu định)” ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลคำวัฒนธรรมทางวัตถุซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภทย่อย ได้แก่ เครื่องใช้ อาหาร สิ่งปลูกสร้าง เครื่องแต่งกาย และ ยานพาหนะจากละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส (Nhân duyên tiểu định) คำบรรยายภาษาเวียดนามจากเว็บไซต์ www.netflix.com จำนวน 15 ตอน พบคำศัพท์วัฒนธรรมทางวัตถุทั้งหมด 138 คำ จำแนกกลวิธีการแปลได้ทั้งหมด 6 วิธี เรียงลำดับกลวิธีการแปลที่พบจากมากไปน้อย ได้แก่ กลวิธีการแปลตรงตัวจำนวน 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 32 กลวิธีการใช้ประโยคหรือวลีแทนคำจำนวน 24 คำ คิดเป็นร้อยละ 14 กลวิธีการแปลโดยใช้มากกว่าหนึ่งกลวิธีจำนวน 19 คำ คิดเป็นร้อยละ 17 การแปลเป็นอย่างอื่นจำนวน 18 คำ คิด

เป็นร้อยละ 13 กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับจำนวน 17 คำ คิดเป็นร้อยละ 12 กลวิธีการแทนที่ด้วยคำที่ปรากฏในวัฒนธรรมปลายทางจำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 7 กลวิธีการทับศัพท์ 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 5 และกลวิธีการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

จากการศึกษาการเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางวัตถุของประเทศไทยและประเทศเวียดนามผ่านกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนามพบว่าวัฒนธรรมไทยและเวียดนามที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้แสดงผ่านกลวิธีการแปล 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงความหมาย และ กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ ส่วนวัฒนธรรมไทยและเวียดนามที่แตกต่างได้แสดงผ่านกลวิธีการแปล 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ การแปลเป็นอย่างอื่น การทับศัพท์และการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง

10. อภิปรายผลการศึกษา

1. จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในเบื้องต้นว่า มีกลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับมากที่สุด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำโดยสังเขป ผลการศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมทางวัตถุจากภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนามพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวจำนวน 44 คำ คิดเป็นร้อยละ 32 มากที่สุด ดังนั้นผลการศึกษาจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 อาจเป็นเพราะประเทศไทยและประเทศเวียดนาม อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหมือนกันทำให้มีลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ คล้ายคลึงกัน ทำให้คนไทยและคนเวียดนามมีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกันหลายประการทำให้สามารถใช้กลวิธีการแปลตรงตัวได้ แต่อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมเวียดนามและไทยยังมีความแตกต่างพอสมควร เนื่องจากแต่ละประเทศมีประวัติศาสตร์และได้รับอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น ๆ ไม่เหมือนกัน

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในเบื้องต้นว่า การเลือกกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างกันระหว่างวัฒนธรรมและสังคมของประเทศเวียดนามและประเทศไทยนั้นพบว่าวัฒนธรรมเวียดนามและไทยมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันหลายประการแสดงผ่าน 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลแบบเทียบเคียงความหมาย และ กลวิธีการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ นอกจากนั้นวัฒนธรรมเวียดนามและไทยก็มีความแตกต่างกันบางประการและได้แสดงผ่าน 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลโดยใช้กลวิธีมากกว่าหนึ่งวิธี การใช้วลีหรือประโยคแทนคำ การแปลเป็นอย่างอื่น การทับศัพท์และการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าในละครไทยเรื่องบุพเพสันนิวาสมีฉากหลังช่วงเวลาละครอยู่ในสมัยอยุธยา ภาษาที่ใช้ในละครส่วนใหญ่เป็นภาษาไทยโบราณ ทำให้ผู้แปลซึ่งเป็นคนเวียดนามอาจจะไม่รู้ความหมายของคำศัพท์เฉพาะ คำศัพท์โบราณ รวมไปถึงความแตกต่างของระดับภาษา อาจทำให้ผู้แปลตีความหมายผิดไป และเลือกใช้ภาพในละครช่วยสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). **พระปราสาทสามยอด**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :

<https://thai.tourismthailand.org/Attraction/พระปราสาทสามยอด>

ชุมทรัพย์ของแผ่นดิน. (ม.ป.ป.). **เครื่องยศและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในสมัยรัชกาลที่ 5**. เข้าถึงเมื่อ 19

มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :

<http://valuablebook2.tkpark.or.th/2015/6/document19.html>

ชินแสงทวีปตอทคอม. (2563). **สะพานป่าดินสอดและคลองประตู่ไกรน้อย**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564

เข้าถึงได้จาก : https://www.chinsangtrip.com/location_detail.php?lcid=2668

ธีรวิทย์ ภิญญโณณัฐกานต์. (2556) “ศาสตร์และศิลป์ของนักแปลและล่ามภาษา.” เอกสารประกอบการสอน

รายวิชาการแปลรวม FINALC01 สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสังคม. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก

<http://sutir.sut.ac.th:8080/sutir/bitstream/123456789/6208/1/Fulltext.pdf>

ธารริน อุดุลยานนท์. (2561). **Love Desting maker ขวนผู้จัดละครบุพเพสันนิวาสน์ที่มาจากความสำเร็จ**

ของละครพีเรียดที่คนติดหนีบทั้งพระนคร. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2562. เข้าถึงได้จาก

<https://readthecloud.co/scoop-40/>

พรณี ปิ่นมณี. (2554). **การแปลขั้นสูง**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรณี ภาระโกชน. (2555). “การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง “Memoirs of a Geisha” ของ

Arthur Golden.” **วารสารภาษาและวัฒนธรรม** 31, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2555): 7-16. เข้าถึงเมื่อ

10 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก [https://so03.tci-thaijo.org/index.php/](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/view/20281/17620)

[JLC/article/view/20281/17620](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JLC/article/view/20281/17620)

มติชนออนไลน์. (2561). **‘รวมแพง’ เปิดใจหลงปรากฏการณ์ ‘บุพเพสันนิวาสน์’ ที่ทำเอาไม่ได้นอนพร้อมดู**

คลิปที่ผกก.มือลั่น. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2562. เข้าถึงได้จาก :

https://www.matichon.co.th/entertainment/news_856852

มิวเซียมสยาม. (2559). **การพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกในสมัยรัชกาลที่ 5 ณ ฐานเดิมพระที่นั่งสรรเพชญ**

มหาปราสาท. เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก : [https://m.museumsiam.org/da-](https://m.museumsiam.org/da-detail2.php?MID=3&CID=16&CONID=1328&SCID=110)

[detail2.php?MID=3&CID=16&CONID=1328&SCID=110](https://m.museumsiam.org/da-detail2.php?MID=3&CID=16&CONID=1328&SCID=110)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก :

<https://dictionary.orst.go.th/>

วรพัชร ชาลีกุล. (2560). “กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง

เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพลิงธรรม.” สารนิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์

- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก
file:///C:/Users/Toshiba/Downloads/183-416-1-PB%20(4).pdf
- วรรณพร ทองคำ. (ม.ป.ป.). **ที่มาของผ้าไหม**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
<https://sites.google.com/site/teemarphamai/home>
- ศศิ เอาทอารยกุล. (2557). “การศึกษาการแปลข้ามวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ไทย.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(ภาษาแล้ววัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิลปวัฒนธรรม. (2562). **การเสด็จออก ณ สีหบัญชร ที่น่าประทับใจเมื่อครั้งอดีต**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก : https://www.silpa-mag.com/old-photos-tell-the-historical-story/article_32330
- สัญญาวิ สายบัว. (2538). **หลักการแปล**. พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. **การพระราชทานเสื้อ**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
<http://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=18&chap=3&page=t18-3-l2.htm>
- อริศา งามศรี. (2560). “กลวิธีการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง “ครูบ้านนอก” โดย คำหมาน คนไค” สารนิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษและภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เข้าถึงเมื่อ 8 ตุลาคม 2563. เข้าถึงได้จาก
http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5406034164_8883_8369.pdf?fbclid=IwAR2JBfuxqwGJH1R2juKo9n2-l3PZkAwF4SWJWwafFqjCn7lOJS3R3O_QpfE
- อรุณี ต้นศิริ. (2549). **วัฒนธรรมถิ่น วัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เปลื้อง ณ นคร. (ม.ป.ป.). **พจนานุกรมไทยแปลไทย**. เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก :
<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-pleang>
- ไทยทริบูน. (2559). **๑๔ ป้อมปราการ” ลังก่อสร้างทางยุทธศาสตร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช(ร.๑)**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
http://thaitribune.org/contents/detail/331?content_id=22663&rand=1479071352
- ไอดูน่าหอม. (2563). **ชื่นใจ..หอมกลิ่นน้ำลอยดอกมะลิในชั้นเย็นๆ**. เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2564. เข้าถึงได้จาก :
<https://idofragrance.com/สารระนำรู้/ชื่นใจ-หอมกลิ่นน้ำลอยดอกมะลิในชั้นเย็นๆ/>
- brightTODAY. (ม.ป.ป.). **บุฟเฟต์นิवासเปรี้ยวไม่หยุดตามไปถึง “เวียดนาม” อัดกันท่วมเมือง**. เข้าถึงเมื่อ 12 ตุลาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <https://www.brighttv.co.th/entertain/>
- ch3thailand. (ม.ป.ป.). **ตะลึง! “ตลาดใหญ่ชายผ้า” สมัยอยุธยา**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก : <https://www.ch3thailand.com/news/scoop/12258>

- ch3thailand. (ม.ป.ป.). “**หวาย**” **อาวุธคู่กายของชาวขันทิ**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
<https://www.ch3thailand.com/news/scoop/11426>
- Kanyap. (2561). **ออเจ้ารู้หรือไม่? ทำไมแม่เกาะเกิดกับแม่หญิงจันทร์วาด ถึงแต่งกายไม่เหมือนกัน**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก : <https://women.mthai.com/women-variety/341399.html>
- Kapook. (2561). **วิธีทำแป้งรำ เครื่องประพินโฉมและเคล็ดลับความหอมของหญิงไทยแต่โบราณ**. เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก : <https://www.phuketprice.com/วิธีทำแป้งรำ-เครื่องประพ/>
- Kroowin. (2554). **จากกระดานชนวนถึงแท็บเล็ต**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
http://watnawongschool.ac.th/news-detail_1396_16628
- Matchon Academy. (ม.ป.ป.). “**ขนมกวน**” **ไม่ยียวน แต่ชวนกิน**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก : https://www.matchonacademy.com/content/article_39925
- Nlovecooking. (2560). **หลนเต้าเจี้ยว อาหารไทย เมนูน้ำพริก หวานมันแบบไม่เหมือนใคร**. เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก : <https://nlovecooking.com/หลนเต้าเจี้ยว/>
- Pichameat. (2563). **ไขข้อสงสัยต้นกำเนิด “หมูกระทะ”**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
<https://www.pitchameat.com/ต้นกำเนิดหมูกระทะ/>
- Thaifoodheritage. (ม.ป.ป.). **แกงแค**. เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก :
http://www.thaifoodheritage.com/recipe_list/detail/%E0%B9%81%E0%B8%81%E0%B8%87%E0%B9%81%E0%B8%84
- Ton Bui Thu Hường. (2560). “**กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาเวียดนามเป็นภาษาไทย ในนวนิยายแปลเรื่อง ขอตัวหนึ่งใบ กลับไปสู่วัยเด็ก และ ปิดตา เปิดหน้าต่าง**” การค้นคว้าอิสระอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2562. เข้าถึงได้จาก :
<http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1213/1/57208314.pdf>
- Webmaster. (2564). **วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย**. เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2564 เข้าถึงได้จาก : <https://palanla.com/index.php?op=domesticLocation-detail&id=87>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นางสาว จุฑารัตน์ พันม่วง

วัน-เดือน-ปีเกิด 4 พฤษภาคม พ.ศ.2541

ที่อยู่ 4/23 หมู่บ้านพินิกส์ปาร์ค ต.คลองสอง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12120

วุฒิการศึกษา อักษรศาสตรบัณฑิต (เอเชียศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร